

Jachczały – starożytne perskie stożki do przechowywania lodu na pustyni

25 października 2018

Turyści podróżujący po Iranie mogą zobaczyć niezwykle budowle – jachczały. Te gliniane budynki w kształcie kopuły są znakomitym wynalazkiem starożytnych Persów, które pozwalają wytwarzać lód w gorącym klimacie i utrzymać go przez długi czas. Dzisiaj będzie o unikatowych irańskich lodówkach – jachczałach.

Jachczał, co w przekładzie z perskiego oznacza „lodowa jama”, jest najstarszym wynalazkiem Persów, który ma ponad 2000 lat. Prosty z wyglądu budynek jest prototypem lodówki, a jego konstrukcja pozwala na produkcję dużych ilości lodu, a nawet przechowywanie go w lecie. Uzyskany lód był używany do przechowywania żywności, a także do produkcji deserów, napojów bezalkoholowych i lodów. Jego budowa nie wymagała żadnych drogich materiałów ani specjalnej wiedzy, dlatego były one szeroko rozpowszechnione na terytorium współczesnego Iranu.

Jachczał – to nie tylko kopuła z gliny, ale cała sztuka inżynierii. Tradycyjny jachczał składa się z nadziemnej części – kopuły, którą widać na powierzchni i podziemnego magazynu, gdzie kładło się zapasy lodu i produktów. Lód w jachczałach tworzy się z wody, która płynie systemem akweduktów lub przywozi się z gór. Woda płynąca przez podziemne tunele wchodzi w dolną część jachczału i zamarza podczas zimnych nocy.

Ściany jachczału, zbudowane są z samej cegły, oblepionej specjalną mieszanką, która po zastygnięciu podnosiła

termoizolacyjne właściwości budowli i zapobiegła opadom. W skład tej mieszanki, oprócz tradycyjnej gliny i piasku, wchodziły wełna zwierzęca i białko. Ściany jachczału były bardzo grube, około 2 metrów w podstawie, co również służyło jako dodatkowa izolacja cieplna w czasie lata.

Na szczycie znajduje się otwór, przez który z zamrażarki wychodzi cieplejsze powietrze. Ponadto jachczały zostały wyposażone również w system wentylacyjny, który pozwolił im utrzymać niską temperaturę wewnątrz komory chłodniczej.

Dzisiaj, kiedy we współczesnych domach od dawna jest elektryczność i lodówki, nie korzysta się już z jachczałów. Ale wciąż można je znaleźć w niektórych miejscach w Iranie, a duże zamrażarki lub lodówki są często nazywane tu jachczałami.

Tłumaczenie: Treborok

Źródła oryginalne: Kramola.info, Travelask.ru

Źródło polskie: Treborok.wordpress.com